

Z činnosti

Ze zasedání předsednictva dne 24.8. 2006 na výstavišti v Č. Budějovicích

Přítomni: dle presence

- Zasedání řídil předseda OUČR pan Jaroslav Muška podle předem připraveného programu.

1. Zahájení

Předseda OUČR pan Muška přivítal přítomné v areálu výstaviště v Českých Budějovicích v zahajovací den výstavy Země Živitelka.

2. Zhodnocení odbytu peckovin a bobulovin ze sklizně 2006

Sklizeň byla u většiny druhů vyšší. Třešně se nepodařilo sklídit v plné výši, zejména světlé odrůdy popraskaly. Úroda višní byla dobrá, ceny jsou nadále nízké, poklesly hlavně u ručně česaných, často nebyl velký cenový rozdíl mezi mechanizovanou a ruční sklizní. Kritická situace je opět u rybízů. Ceny velmi nízké, již třetí rok, mnohde prakticky vůbec nezajem o zboží, část ploch se ani nesklízela. Propadly rovněž ceny angreštu. Zástupci MSOU informovali o situaci a odbytu meruněk a broskví. Meruněk i broskví byla dobrá úroda, odbyt meruněk bez větších problémů, zejména tržních odrůd, u broskví v době hlavní sklizně byl problém s odbytem. Úroda švestek velmi dobrá, ceny klesaly, někde problém s odbytem na konzum, lepší je poptávka na zpracování. Dováží se jak z Maďarska, tak i z Polska.

3. Nastávající sklizeň a odbyt jablek v sezóně 2006/2007

Odhad sklizně k 31.7.2006 předpokládá o cca 7 % méně jablek než první odhad k 15.6.2006. Celkově by se dle odhadů mělo sklídit asi 157.000 tun jablek v intenzivních sadech. Poslední odhad bude k 1.9. 2006 a bude je provádět ÚKZÚZ Brno, které respondentům zašle dotazníky. Tajemník OUČR se zúčastní závěrečné porady ke kompletaci dat. Odbyt letních jablek byl bez větších komplikací, poptávka převyšovala nabídku. Kvalitních letních jablek bylo málo, velikost plodů byla kvůli suchu většinou pod 65 mm. Se sklizní odrůdy James Grieve dochází k poklesu ceny. Úroda na zahrádkách a v neintenzivních sadech je velmi vysoká, plody jsou výrazně poškozeny chorobami a škůdci nebo jsou velmi malé. Poškození krupobitím je letos vyšší, zejména jsou poškozeny severní Čechy a Morava. I přes velkou nabídku je nyní zájem o moštová jablka. Ceny se zatím pohybují kolem 2,50 Kč/kg. Poptávka po jablkách bude po sklizni nižší z důvodu vyššího samozásobení, oživení na trhu lze očekávat v závěru roku.

4. Aktuální zpráva o činnosti v regionech a odborných svazech

MORAVSKOSLEZSKÁ OVOCNÁŘSKÁ UNIE

Předsednictvo se sešlo od posledního zasedání OUČR jednou. Hodnotili sklizeň letního ovoce, situaci v sadech, odhady sklizně, integrovanou produkci. V regionu jsou větší škody po krupobití, na některých plochách je výskyt strupovitosti. Začátkem září organizují zájezd k Bodamskému jezeru. Chystají se na účast na Hortikomplexu v Olomouci.

VÝCHODOČESKÁ OVOCNÁŘSKÁ UNIE

Od posledně se sešli jednou, nyní chystají výjezdní zasedání do Bílého Podolí. Zabývali se odhadem, integrovanou produkcí. Spolupřáteli seminář k ochraně v Milovicích. V dalším období se chystají na účast na Hortikomplexu.

STŘEDOČESKÁ UNIE–OVOCNÁŘSKÉ A ŠKOLKAŘSKÉ DRUŽSTVO

V poslední době se sešli dvakrát. Řešili odhady, prodej letního ovoce, problémy s odbytem bobulovin apod. Vydali propagační skládačku a zprovoznili webové stránky. Připravují se na výstavu Zemědělec do Lysé nad Labem.

UNIE OVOCNÁŘŮ JIŽNÍCH A ZÁPADNÍCH ČECH

Dne 23.8. 2006 organizovali opět programově zajímavé diskusní fórum "Ovoce", které se uskutečilo v Chelčicích. Přípravují se na sklizeň, která bude po loňském výpadku z důvodu mrazů dobrá. Jsou problémy se strupovitostí.

UNIE OVOCNÁŘŮ SEVEROČESKÉHO REGIONU

Předseda ing.Kroc informoval o vrcholících přípravách na Zahradu Čech. Ta se koná od 15.9.2006. Letos bude jubilejní třicátý ročník. Přípravují zahraniční zájezd.

SWAZ PRO INTEGROVANÉ SYSTÉMY PĚSTOVÁNÍ OVOCE

Začátkem srpna uspořádali s VĚOU a VŠŮO seminář k ochraně sadů s účastí více než 130 lidí. Přijmuli nových deset členů. Jsou vydány nové směrnice a byly zahájeny kontroly u některých členů a to namátkově a u těch, kteří letos poprvé obdrželi ochrannou známku. Předsednictvo se sešlo v červenci. Všechny novinky jsou umístovány na www stránky.

ŠKOLKAŘSKÝ SWAZ

Spolu s okrasnými školkaři vstoupili do Mezinárodního svazu školkařů a náklady na členství dělí napůl. Uspořádali seminář k drobnému ovoci ve Velkých Losinách. Ve školkách jsou ze zimy velké škody po hlodavcích, škody jsou v miliónech Korun. Začala platit novela zákona, která zařazuje všechny části rostlin do 5 % sazby DPH. K tomuto tématu bude školení koncem září.

SWAZ SKLADOVATELŮ OVOCE

Svaz získal projekt ke skladování, na kterém se pracuje.

5. Výstavnictví a propagace

Termín letošní výstavy Hortikomplex je od 5. do 8. října 2006 na výstavišti Flora v Olomouci. Ve stejném termínu je bohužel i výstava Zemědělec v Lysé nad Labem. Účast pro členy OUČR je zdarma. Podrobnosti k účasti mají regionální tajemníci. Instalace vzorků bude ve středu 4.10. na výstavišti. Termín Zahrady Čech v Litoměřicích je 15.- 23.9.2006. Prostředky na účast se snaží zajistit také z krajského rozpočtu.

Projekt na propagaci produkce se značkou SISPO, který byl podán do Bruselu zatím nebyl pro letošní rok přijat. Komise nechce akceptovat propagaci ochranné značky SISPO, ale jen integrovanou produkci obecně

6. Odhady sklizně ovoce v ČR a EU

Byla podána informace o předpokládané sklizni v ČR a posledním odhadu. Ing.Klemšová se účastnila kongresu Prognosfruit, kde byly prezentovány odhady pro celou EU. Podrobné informace jsou zveřejněny v periodikách OUČR.

7. Různé

- ✓ Zástupci SZIF, MZe a ÚKZÚZ informovali o dění ve státní správě, jak na diskusním fóru, tak i na jednání předsednictva
- ✓ Diskutovalo se o integrované produkci v rámci HRDP, návrhy na změny pro podporu z nového fondu EAFRD.
- ✓ Diskutoval se vznik „Jahodářské sekce“, který by měl řešit specifické problémy této komodity. Sempra Praha byla v této věci aktivní, ale většina jahodářů velký zájem o kooperaci nejevila. OUČR se pokusí jahodáře svolat.

8. Závěr

Předseda OUČR poděkoval za aktivní účast na zasedání předsednictva. Příští řádné zasedání se uskuteční v areálu VŠŮO s.r.o. v Holovousích ve středu dne 22.11.2006.

(ML)

Odhad sklizně jablek

ČR-mírný nadprůměr, EU-25 – zřejmě nejnižší sklizeň za více než deset let

Poslední odhad sklizně jablek před zahájením vlastní sklizně provedl Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský v Brně k 1.9.2006. Proti jarním odhadům se předpokládá sklizně jablek snížit o 6 %. I tak se v intenzivních sadech očekává mírně nadprůměrná sklizeň v pětiletém srovnání. Meziroční nárůst sklizně bude o 16 %, ale loňská sklizeň byla nízká z důvodů silných mrazů v době květu a srovnání s ní není relevantní. Snížení odhadů sklizně jablek je zejména z důvodů nepříznivého počasí. Významné plochy sadů jsou poškozeny krupobitím a to zejména v severních Čechách, na Moravě i jinde. Vlivem letního sucha budou v některých oblastech plody některých odrůd menší a část z nich nedoroste do požadované velikosti. Vlhké počasí na jaře a v srpnu způsobilo silný tlak některých houbových chorob (zejména strupovitosti) a vysoké červencové teploty způsobily u některých odrůd zvýšený výskyt úpalu (poškození slupky intenzivním zářením). Průběh počasí v letošním roce se nepodepsal ani tak na vyšší produkce, kterou jsme po nízké úrodě z loňského roku a vysoké květní násadě očekávali, ale na podílu jablek, která budou určena pro čerstvý trh. Vysokým kvalitativním nárokům trhu bude letos zřejmě odpovídat menší podíl produkce než je obvyklé. Předpokládáme, že konzumních jablek bude uvedeno na trh v čerstvém stavu zhruba stejné množství jako vloni. Větší množství produkce jablek bude určeno pro zpracování. Přesný údaj o množství jablek pro čerstvý trh bude znám až po ukončení sklizně a naskladnění začátkem listopadu.

Horší situaci, co do objemu sklizně, než u nás očekává většina zemí EU. Jako důvod nízké sklizně, která nemá dosáhnout ani 10 mil. tun (naposledy byla sklizeň pod 10 mil. tun v roce 1998), je právě uváděn nepříznivý průběh počasí, zejména mrazy v zimním období a velká sucha, která postihla prakticky celou Evropu. Největší producenti jablek v EU-15 – Francie a Itálie očekávají meziročně nižší sklizeň o 10 resp. 5% a například ve srovnání s rokem 1998 má být produkce těchto dvou zemí téměř o milion tun nižší. Největší producent jablek z nových zemí – Polsko, předpokládá sklizeň meziročně nižší o 4 % a vlivem počasí se tamní produkce bude zřejmě potýkat také s menším podílem jablek pro čerstvý trh. Předpokládaná nižší sklizeň jablek v EU neovlivní zásobování evropského trhu, který se v běžných letech spíše potýká s vyšší nabídkou. Tato situace by měla více vyrovnat nabídku a poptávku na trhu. Lze předpokládat, že spotřebitelů se situace nedotkne v nabídce ani v ceně.

(ML)

Odhad sklizně jádrovin z plodných intenzivních sadů v tunách - 2006

Odrůdy jablek	roční sklizeň ovoce 2005	odhad sklizně k 15.6. 2006	odhad sklizně k 1.9. 2006	Odhad 1.9. 2006 /sklizeň 2005	Odhad 1.9. 2006 /5-letý průměr
	sklizeň (t)	sklizeň (t)	sklizeň (t)	%	%
Letní odrůdy	1 227	1 648	1 226	0	- 8 %
James Grieve a mutace	3 011	3 545	3 089	+ 3 %	- 17 %
Ostatní podzimní odrůdy	2 084	2 446	2 016	- 3 %	
Spartan, Mac Intosh	9 137	11 828	10 004	+ 9 %	- 24 %
Šampion	11 655	12 767	11 683	0	+ 13 %
Rubín a mutace	7 961	10 697	9 555	+ 20 %	+ 15 %
Gala	2 547	3 619	3 815	+ 50 %	-
skupina Golden Delicious	30 557	35 525	34 254	+ 12 %	+ 2 %
skupina Red Delicious	1 784	2 521	2 165	+ 21 %	- 47 %
Jonagold a mutace	10 434	12 031	11 586	+ 11 %	+ 59 %
Topaz	1 774	2 756	2 826	+ 59 %	-
Melrose	3 229	2 585	2 633	- 18 %	- 9 %
Gloster	5 549	7 541	7 430	+ 34 %	+ 17 %
Idared	37 579	44 879	43 115	+ 15 %	- 1 %
Melodie	1 579	1 536	1 785	+ 13 %	-
Rubinola	665	1 327	1 386	+ 108 %	-
Ostatní zimní odrůdy	7 670	13 164	11 954	+ 56 %	+ 31 %
Jablka celkem	138 442	170 415	160 522	+ 16 %	+ 5,7 %

Odrůdy hrušek	roční sklizeň ovoce 2005	odhad sklizně k 15.6. 2006	odhad sklizně k 1.9. 2006	Odhad 1.9. 2006 /sklizeň 2005	Odhad 1.9. 2006 /5-letý průměr
	sklizeň (t)	sklizeň (t)	sklizeň (t)	%	%
Clappova	286	212	159	- 44 %	- 33 %
Boscova lahvice	608	241	330	- 46 %	- 11 %
Konference	328	581	584	+ 78 %	+ 43 %
Lucasova	551	788	753	+ 37 %	+ 59 %
Bohemica	84	174	210	+ 150 %	-
Pařížanka	64	66	20	- 69 %	- 70 %
Wiliamsova čáslavka	65	226	193	+ 197 %	+ 127 %
Dicolor	23	170	175	+ 661 %	-
Erika	76	144	136	+ 79 %	-
Ostatní odrůdy	326	386	346	+ 6 %	+ 41 %
Hrušky celkem	2 411	2 988	2 906	+ 21 %	+ 43 %

(ÚKZÚZ, OTK, Brno)

Produkce jablek v jednotlivých zemích EU – rok 2006 je odhadem sklizně

(tisíce tun)

Země/rok	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Rakousko	162	128	148	161	156	163	152	163	173	161
Belgie	367	407	534	498	337	349	319	356	317	339
Dánsko	33	29	32	31	29	25	25	26	26	27
Francie	2.051	1.750	2.230	2.260	1.938	1.966	1.728	1.708	1.769	1.584
Německo	765	977	1.036	1.130	922	763	818	945	925	955
Řecko	274	356	257	288	194	244	165	282	265	267
Itálie	2.042	2.165	2.196	2.127	2.181	2.172	2.153	2.032	2.071	1.949
Nizozemí	470	507	575	500	475	370	405	435	380	347
Portugalsko	286	160	295	227	265	300	287	277	249	249
Španělsko	821	697	837	683	806	646	704	553	701	550
Velká Británie	152	217	256	195	212	124	156	163	192	178
	7.423	7.394	8.396	8.101	7.514	7.122	6.914	6.940	7.069	6.607
ČR	148	107	140	195	141	163	152	164	138	170
Estonsko	20	9	11	19	15	17	5	2	11	10
Maďarsko	500	482	443	695	605	527	550	668	487	455
Lotyšsko	86	14	34	35	36	50	36	7	38	32
Litva	254	110	109	102	155	82	97	34	97	130
Polsko	2.098	1.687	1.604	2.000	2.484	2.168	2.428	2.522	2.200	2.100
Slovinsko	54	65	56	59	38	42	62	60	58	50
	3.160	2.473	2.397	3.105	3.474	3.049	3.330	3.457	3.029	2.947
EU-25	10.583	9.867	10.793	11.206	10.988	10.171	10.244	10.397	10.098	9.554

(Eurofel, Brusel)

Agrární komora

Posílit hlas nováčků v unii

Vyměnit si zkušenosti z období od připojení k Evropské unii a poradit se o postupu při obhajování společných zájmů bylo hlavním záměrem kongresu agrárních organizací Visegrádské čtyřky, který se konal v Praze. Jedním ze společných zájmů jsou podle prezidenta Agrární komory ČR Jana Veleby stejné podmínky i stejný přístup. A to nejen Bruselu, ale i zastřešujících zemědělských organizací COPA/COGECA (C/C). Poukázal

přítom na to, že se kongresu nezúčastnil ani jeden z obou prezidentů C/C. "Chceme, aby nám tyto organizace více naslouchaly," prohlásil Veleba.

"V diskusích s představiteli C/C vidíme, že naše záležitosti nejsou předmětem jejich zájmu," potvrdil jeho názor Wladyslaw Serafin, prezident Národní unie farmářů Polska a viceprezident COPA. „Návrhy z našich zemí se neberou v úvahu. Unie není připravena na to, aby dokázala konzumovat změny, které u nás proběhly," kritizoval Serafin. Zdůraznil strnulý a necitlivý přístup k nováčkům: "Po dvou letech nemůže stále existovat rozdělení na patnáctku a desítku." Podle Serafina není správné ani to, že bruselská administrativa se zemědělských organizací nebojí. I proto žádá hlubokou reformu C/C. "Kdyby se nás Evropská komise bála, neměli bychom žádný vliv," namítl generální tajemník C/C Franz—Josef Feiter s tím, že lobbvání nyní znamená přesvědčovat lidi. A C/C je podle něj dnes nejdůležitější lobbystickou skupinou. Zastřešuje 73 organizací z evropské pětadvacítky a další ze Švýcarska, Norska a jiných evropských zemí. Těžiště její činnosti je v pracovních skupinách, v nichž se vytvářejí názory a stanoviska. Feiter připomněl, že nováčci zatím neplatí plný příspěvek do C/C. K tomu dojde až za dva roky. Jejich problémem je podle něj většinou jazyková bariéra. "Pokud se neumíte vyjádřit, nemáte vliv," vysvětlil. Dnes se v C/C používá oficiálně pět jazyků: angličtina, francouzština, němčina, italština a španělština. Jejich rovnost však přináší paradoxní stav, že si lidé v organizaci navzájem nerozumějí. Proto se, jak uvedl, uvažuje, že C/C bude pracovat jen v jednom jazyce, a to angličtině. Všichni zástupci budou samozřejmě moci mluvit svým mateřským jazykem, musí si ale v tom případě zaplatit tlumočníka. Souhlasil s tím, že nevýhodou nováčků je i to, že většinou nemají v Bruselu vlastní kancelář. Podle něj je třeba, aby se snažili více spolupracovat s vlastními vládami a společně se svými ministry prosazovali věci, na něž mají stejný názor. Hlavním výstupem kongresu, které se kromě zástupců zemědělských organizací ze zemí V-4 účastnili i delegáti z Litvy, Slovinska a Turecka, je deklarace. Obrací se k vedení C/C a podle Veleby by měla být i spojkou, která pomůže překlenout rozdíly dvourychlostní Evropy.

Odrůdy

Pěstování a nové odrůdy ostružiníku

Ostružiník potřebuje teplá a slunná stanoviště, chráněná před větry. Na půdy zvláštní nároky nemá, ale vysoký výnos a především kvalitu plodů poskytuje na středně těžkých půdách hlinitých, propustných a dostatečně vlhkých se slabě kyselou až neutrální půdní reakcí. Ostružiník ze sekce Ursini, reprezentovaný beztrným ostružiníkem, potřebuje teplejší, chráněné polohy bez zimních teplot nižších než $-20\text{ }^{\circ}\text{C}$.

Pěstitelská technologie

Ostružiníky se doporučuje sázet časně na jaře, při podzimním sázení je třeba sazenice řádně přihrnout a chránit tak očka před namrznutím.

Ostružiník se vysazuje do sponu 3 x 0,5 m, bujnější odrůdy pak do sponu 3,0 x 2,0 m. Sazenice ostružiníku sázíme o dva až tři centimetry hlouběji než původně rostly. Méně škodlivé je o něco hlubší zasazení než sázení povrchové, při kterém kořeny velmi rychle vysychají.

Vzpřímené odrůdy lze pěstovat bez drátěnky, jinak obecně u všech odrůd dáváme přednost pěstování na drátěnce, která zamezuje poléhání a vylamování plodících výhonů a usnadňuje sklizeň. U ostružiníku se osvědčuje vedení plodných výhonů do tvaru písmene V. Tyto výhony se vyvazují šikmo k drátům (střídavě na obě strany). Vyrůstající letorosty nejsou zastíněny a mohou se dobře vyvíjet, stejně tak i zrající plody.

Ostružiník se vyznačuje dvouletým životním cyklem. V prvním roce vyrůstají z adventivních pupenů kořenového krčku silné letorosty, ty se v dalším roce rozvětvují a přinášejí plody.

Řez ostružiníku

Po výsadbě se výhony zkrátí na dvě až tři očka, tj. asi na délku 10 až 25 cm, podle síly výhonu. V prvním roce se mají vytvořit 2 – 3 silné výhony. Postranní letorosty se zkracují na jedno až tři očka.

Vzpřímené ostružiníky se pěstují podobně jako maliníky mezi dvěma dráty i bez vyvazování. Doporučuje se zkracovat konce výhonů ve výši 180 cm, aby se usnadnila sklizeň. U silně rostoucích a popínavých ostružiníků se provádí zimní i letní řez. Zimním řezem se každoročně reguluje množství výhonů (ve druhém roce po výsadbě se ponechávají dva až tři výhony, ve třetím roce tři až čtyři, později 4 až 5 výhonů). Ostatní jednoleté a odplozené výhony se odřezávají u země v zimě či na podzim. U odrůd, které špatně rozvětvují se jednoleté výhony zkracují o 1/4 až 1/3.

Na letorostech se tvoří během vegetace silné postranní výhony. Neodstraní-li se, dojde rychle ke zdivočení keře. Jakmile postranní výhony dorostou 60 – 80 cm, zkracují se během léta na jedno, někdy dvě očka. Zároveň se odstraňují přebytečné výhony u země, kromě tří až šesti nejsilnějších. Postranní výhony je třeba zkrátit, až v době, kdy jejich spodní část počíná dřevnatět. Učiní-li se tak dříve, vyraší ještě znovu ponechané očko a výhon se musí opět zkracovat (obvykle se to však ponechává na zimní řez). Při neprovedení letního řezu vznikají velké obtíže při řezu zimním a snižuje se výnos. Výhony vyrostlé do výše 30 – 40 cm je třeba vyvazovat, neboť se snadno vylamují.

Sklizeň ostružiníku

Sklizeň trvá podle odrůdy od poloviny až konce července do konce září až začátku října. Obvykle se sklízí dvakrát týdně, u některých odrůd stačí 5-ti denní i týdenní intervaly. U ostružin nehrozí příliš velké nebezpečí přezrání a zhoršení jakosti v nepříznivém počasí. Odložením sklizně kvalita neutrpí.

Rozeznávají se tři stupně zralosti:

Tvrdá zralost – plody jsou vybarvené, mají barvu odpovídající odrůdě, ale jsou poměrně kyselé, tvrdší a obsahují hodně pektinu. Lůžko je zřetelně bílé až zelenavé. Plody sklizené v této zralosti se velmi dobře dopravují a hodí se zvláště na džemy.

Plná zralost – barva plodů odpovídá odrůdě, peckovičky měknou, jsou hodně šťavnaté a aromatické látky jsou plně vyvinuty. Lůžko se zbarvuje modravě až modře. Plody jsou vhodné pro přímý konzum, mražení, kompoty i pro lisování.

Fyziologická zralost – plody jsou přezrálé, matné, mají méně šťávy, opadávají. Používají se pro množení rostlin semeny a případně pro lisování.

Ostružiník mělce koření, proto potřebuje dostatek živin zvláště v povrchovém horizontu půdy. Ve většině našich oblastí za předpokladu častého kypření a dobré struktury půdy není doplňková závlaha nezbytná, avšak ve všech případech je prospěšná a zvyšuje výnosy.

Nové odrůdy a šlechtění

Šlechtění ostružiníku se zaměřuje na odolnost proti významným houbovým chorobám, beztrnnost, vysoký výnos a kvalitu plodů.

'Helen'

Raná odrůda beztrnného ostružiníku. Růstový habitus je plazivý se středním počtem nových výhonů. Dormantní výhon je dlouhý, silný, v příčném řezu kruhovitý až hranatý, středně až silně antokyanově zbarvený, bez trnů. Barva horní strany listu je středně zelená, lesk horní strany listu střední, okraje zoubkované. Barva korunního plátku květu je bílá. Plod je velký, načervenalé černý, kuželovitého až vejčitého tvaru. Sklizňové období je dlouhé. Odrůda

pochází z Anglie, zástupcem pro ČR je firma Kocmanovi, ovocnářská farma, Mnichovo Hradiště. Výhony je nutné chránit před zimními mrazy. Odrůda má práva k ochraně v ČR.

'Buckingham Tayberry'

Středně raná odrůda beztrnného ostružiníku. Růstový habitus je polovzpřímený až rozkladitý se středním počtem nových výhonů. Dormantní výhon je středně dlouhý až dlouhý, středně silný, v příčném řezu kruhovitý až lehce hranatý, silně antokyanově zbarvený, bez trnů. Barva horní strany listu je středně až tmavě zelená, lesk horní strany listu střední, okraje zoubkované. Barva korunního plátku květu je bílá. Plod je velmi velký, fialově červený, kuželovitě až elipsovitého tvaru. Sklizňové období je dlouhé. Odrůda byla vyšlechtěna v Anglii mutací trnitě odrůdy 'Tayberry', zástupcem pro ČR je firma Kocmanovi, ovocnářská farma, Mnichovo Hradiště. Odrůda má práva k ochraně v ČR.

(Ing. Libor Dokoupil, Ph.D., ÚKZÚZ – převzato z Agroweb)

Klubové odrůdy

Evropský trh s jablky prožívá v posledních letech krizi. Příčinou neuspokojivých producentů cen je v mnoha zemích situace, kdy nabídka plodů převyšuje poptávku. Dalším problémem bývá snaha uplatnit nevhodnou odrůdovou skladbu, prodej plodů při porušení kvalitativního managementu (chyby při sklizni, skladování, transportu, aj.).

Nové odrůdy jsou svázány s očekáváním pěstitelů na inovaci výsledného produktu a zlepšení rentability pěstování. Při šlechtění nové odrůdy patří samozřejmě mezi nejdůležitější kritéria zlepšení kvality plodu, chuti, skladovatelnosti, pevnosti dužniny, atraktivní vzhled. Samozřejmostí je velikost plodu nad 70 mm, jednotná sklizeň a co nejdelší doba uplatnění na trhu. Dále s novou odrůdou souvisí stabilní, velmi vysoký výnosový potenciál, odolnost mrazu v květu, odrůda nesmí alternovat, i možná rezistence odrůdy k chorobám.

Díky globalizaci trhu s ovocem dochází ke spojování producentů a vytváření skupin výrobců a obchodníků se snahou nabídnout odlišný produkt (výjimečné tj. luxusní zboží ve stejné kvalitě po celý rok), který bude možno prodávat ve vyšší cenové hladině. Uvedený systém funguje, pokud je zajištěna trvale vysoká kvalita produktu s ohraničeným množstvím a prodej je podporován agresivní reklamou. Cílem je samozřejmě vyšší profit (zisk) producenta a obchodníka.

Sdružení pěstitelů a obchodníků (dále jako „klub“) není ovšem pro každého pěstitele nebo obchodníka. Jinak řečeno neexistuje nárok na přístup do klubové organizace a na množení či pěstování klubových odrůd v sadu. Členové jsou přísně „vybírání“. Klubový koncept je o koordinaci, kontrole, respektu a disciplíně, nejen školkařů, ale i pěstitelů i obchodníků. Specifikem je kontrola vysoké kvality produktu od počátku řetězce – školky přes pěstitele, obchodníka až ke konečnému spotřebiteli. Díky omezení množství výroby stromků je omezena produkce plodů a při využití specifického kvalitativního managementu odrůdy s reklamní podporou je zajišťována vysoká cena produktu. Uvedený systém vytváří tlak na ovocáře, vzbuzuje naděje i skepsi. Vedle kvalitativních nároků na výsadby, obavy vzbuzují především poplatky - ze stromku, z prodaného kg plodů odrůdy (poplatky jsou odlišné u jednotlivých klubů). U některých odrůd u USA dokonce ovocník není „majitelem“ stromků, má je vysazené na základě „leasingové“ smlouvy. Pěstování klubových odrůd přináší pěstiteli při dodržení všech podmínek vyšší zhodnocení plodů o cca 20-30% a současně na základě smlouvy s licencovaným obchodníkem relativní jistotu odbytu plodů.

V současné době vzniklo větší množství konzorcií spjatých s jednotlivými odrůdami. Za nejúspěšnější celosvětový koncept je v současné době považována obchodní značka „Pink Lady“[®] odrůdy Cripps Pink. Dá se říci, že klubové odrůdy lze milovat či nenávidět. Pokud se producent rozhodne pro výsadbu nové odrůdy, musí už před výsadbou vědět, kde s kým a

kam bude plody obchodovat. Také další rozhodnutí, pro nebo proti klubové odrůdě přináší finanční a odbytová rizika. Některé kluby zůstanou pouze v lokálním rozsahu, postupně časem pozbudou významu a dojde k rozpadu „klubu“ a přesunu odrůdy do standardního oběhu (nadále licenční odrůda, ale bez dalšího omezení pěstování), přes velkou investici do vytvoření odbytového systému a reklamy. Klubové odrůdy dále budou vznikat na základě nově přicházejících odrůd hlavně z Nového Zélandu, USA a Evropy. Patenty a obchodní značky budou využívány v stále větší míře u nově vyšlechtěných odrůd. S udělováním ochranných práv k odrůdám, vytváření odbytových systémů i marketingu souvisí také skutečnost, že nové odrůdy „nebývají k vidění“ veřejně. Na základě patentů a vybraných licenčních poplatků je možný další rozvoj šlechtění a výzkumu. Licenční poplatky z prodaného kg ovoce se dále přerozdělují, přičemž největší část připadá na marketing odrůdy.

Ale zpět nyní k odrůdám a konzorciím. V tabulce je uveden přehled největších a nejznámějších „klubů.“

Odrůda	Licenční množitel	Členové – obchodní organizace
Cripps Pink (Pink Lady®)	Evropa - Starfruit (F)	Star Fruits, 14 obchodníků, 13 školek, 2600 pěstitelů
Claudle (Cameo®)	Cameo® - Europe Du Valois (F)	Valois Fruit (F), Chanabel (F), Verges de France (F), Hochfield (GB), WOG –BayWa (D), aj.
Delbush (Tentation®)	Club Tentation (F)	Delbard (F), Les Verges des Anjou (F), The Greenery (NL), Enfru (GB), aj.
Nicoter (Kanzi®) Nicogreen (Greenstar®)	Jo Nikolai (B) + European Fruit Cooperation (D+NL+B)	EFC (D), Zuchtungsinitiative Niederelbe (D), Clementi (I), Dowi (CH), Cripps (GB)
Honeycrips (Honeycrunch®)	Pomanjou (F)	Provar (D), Pomanjou (F),
Scifressch (Jazz®)	ENZA (NZ)	Davodeau Ligonniere (F)
Civni (Rubens®)	CIV (I)	Vivai Mazoni (I), Salvi Vivai (I), Tagliani (I)
La Flamboyante (Mairac®) Diwa (Junami®)	WariCom (CH)	KSB (I), Artus Group (D), Mondial Fruit Selection (F)

Dalšími propracovanými systémy - kluby s volnějšímí mantinely jsou např. z Itálie KIKU 8, kdy žíhanou mutaci odrůdy Fuji původem z Japonska lze prodávat pod názvem odrůdy Fuji nebo pod obchodní značkou s přidanou hodnotou „KIKU®“. Tuto stabilní mutaci odrůdy přivezl p. Alois Braun z Japonska v roce 1990. Značku KIKU je možno využít pro cca 85% plodů té nejvyšší kvality. V podobné systému je obchodován „Red Jonaprince“ (Red Prince®) v Německu a zemích Beneluxu.

Trochu blíže k některým odrůdám.

Pink Lady® je obchodní značka používaná pro odrůdu Cripps Pink, kříženec Golden Del. x Lady Williams. Díky dlouhé vegetační době (plody dozrávají cca 15 listopadu) lze pěstovat ve velmi teplých oblastech. V sezóně 2004/2005 bylo vyprodukováno 76.330 t ovoce

I. kvality, což je cca 83% z celkové produkce. 17% bylo zpracováno jako průmyslová jablka. 56% evropské produkce je z Francie, 38% z Itálie, 6% pochází ze Španělska. V současné době je produkce stromků omezena na 450 000 ks /rok. Aby se zamezilo strmému zvýšení produkce, může každý člen klubu Pink Lady vysadit nejvýše 5000 ks stromků/rok. Cena stromku se pohybuje dle kvality 7-8 EURO/ks.

Rubens[®] je obchodní značka pro odrůdu Civni. Produkce stromků by měla vzrůst z cca 350 000 ks v roce 2005-2006 na cca 700 000 ks v roce 2006-2007. Cílovým množstvím je celková produkce 30 -50 000 t jablek v Evropě. Konzumenti oceňují u této odrůdy vnitřní kvalitu i chuť. Odrůda je velmi dobře skladovatelná, problémy bývají v pěstování, odrůda má sklony k alternanci, je středně výnosná. V Jižním Tyrolsku s touto odrůdou počítají jako s alternativou k odrůdám Golden, Gala a Red Delicious.

Honeycrunch[®] je obchodní značkou odrůdy Honeycrisp z USA. Odrůda vznikla křížením Honey Gold x Macoun . Opticky je to velmi atraktivní, 2 barevná odrůda, šťavnatá. V Evropě vlatní práva f. Pomanjou z Francie. Cílem je dosáhnout v roce 2011 produkce cca 20 000 t z 480 ha. Plody jsou určeny především pro evropský trh. Předpokládaná strategie zvyšování produkce je „step by step“ (při zvýšení poptávky po plodech zvýšit produkci). Skupina Pomanjou, jako největší pěstitel, má sama zájem na vysoké ceně za plody. Prodej stromků není v tomto konceptu podstatný.

Kanzi[®] vzniklo křížením Gala x Braeburn na Univerzitě Leuven (B). Ve spolupráci s f. Jo Nikolai (B) došlo k ustanovení klubu. Odrůda je chuťově velmi dobrá, pevná a velmi dobře skladovatelná. Doposud bylo k dispozici cca 200 000 ks stromků /rok, od roku 2006 se počítá se zvýšením produkce na 500 000 ks.

V současné době se připravuje klubový koncept i na území ČR. Otevře se tím cesta pro lepší zhodnocení velmi kvalitního ovoce i pro české pěstitelé? Dokáží naši pěstitelé vyprodukovat požadovanou kvalitu?

(ing. Voráček, Fytos Plzeň)

Technologie pěstování

Významná pěstitelská opatření u třešní

Jedním z nejvíce atraktivních a zároveň nejdražších, konzumenty velmi oblíbeným ovocem jsou třešně. Zvláště za rané plody jsou zákazníci ochotni zaplatit mimořádně vysoké ceny, které nemají srovnání s žádným druhem ovoce mírného pásma. Produkce třešní v České republice podle Situační a výhledové zprávy Mze ČR za rok 2005 představovala v roce 2004 přibližně 18 tisíc tun, v roce 2005 bylo odhadnuto pouze 1300 tun tohoto ovoce. Největší měrou na tomto poklesu se podílely jarní mrazíky, které poškodily květní násadu v dubnu. Z jakých sadů přichází třešně na náš stůl nebo jsou exportovány? Převážně jsou to ještě starší poloextenzivní výsadby vysokokmenů, polokmenů a čtvrtkmenů. Má to svou logiku v tom, že stromy odrůd štěpovaných na semenných podnožích (*Prunus avium*, méně *Prunus mahaleb*) dosahují v širším sponu průměrnou produkční životnost více než 40 až 50 let (mnohdy však i vyšší) a pěstitelé by likvidaci těchto sadů považovali za neekonomickou. Kromě sanitárního řezu jednou za dva až tři roky, nenáročného odplevelení herbicidy v příkmených pásech a sečení trávy meziřadích je hlavní pozornost ovocnářů zaměřena na důkladné a termínované chemické ošetření pozdně zrajících odrůd (chrupek) proti vrtuli třešňové. Pokud by se napadení tímto škůdcem projevilo třeba jen nepatrným procentem, třešně jsou do zahraničí na přímý konzum neprodejně.

Splní-li ovocnář základní pěstitelské podmínky ve zmíněných třešňovkách (předpokladem je, že jsou stromy v dobrém zdravotním stavu), násada nezmrzne, plody nejsou červivé nebo popraskané a prodá je úspěšně do zahraničí, dosahuje relativně uspokojivé rentability.

Nové intenzivní výsadby

Složitější situace je již v nověji zakládaných výsadbách zákrsků, volněji rostoucích ovocných stěn nebo včetně v hustším sponu na slaběji rostoucích, vegetativně množených podnožích. Výběr těchto podnoží je poměrně široký: Vedle podnoží z VŠÚO Holovousy (P-HL-A, P-HL-B, P-HL-C) se v praxi využívají ze zahraničních například Colt, Gisela 6, Gisela 10 a Gisela 5. Zejména posledně jmenovaná podnož má příznivý vliv na zvýšení měrného (specifického) výnosu při zachování malého objemu (výšky) koruny. V kombinaci výkonných odrůd s pevnými a chuťově kvalitními plody ('Kordia', 'Těchlovan', 'Van', 'Vanda', 'Regina') a za předpokladu zajištění vhodných opylovačů, nejde-li o samosprašné odrůdy) by se zdálo, že pěstitelský úspěch je zajištěn.

Již při založení sadu je však třeba počítat s doplňkovou, nejlépe kapkovou závlahou u těchto intenzivních výsadb s počtem stromků na jednom hektaru 400 až 800 (ale i 1200 až 2000 při vyšším štěpování na zakrslé podnoži). Nadkorunní závlaha v tomto případě příliš neosvědčuje vzhledem k tomu, že zvyšuje nebezpečí praskání plodů a jejich následné napadení moniliózou v době zrání.

Touto nezbytnou investicí ve výši okolo 100 000 Kč na jeden hektar však ještě není etapa základního financování ukončena. Stromy na slaběji rostoucích podnožích vyžadují nezbytnou opěru, nejlépe jednotlivý impregnovaný kůl ke každému jedinci. Drátěnka zvyšuje riziko poranění tohoto citlivého druhu a následné napadení klejotokovou rakovinou. Opěrný systém zvýší investiční náklady na hektar o dalších 50 až 100 tis. Kč podle hustoty vysazovaných stromků a pořizovací ceny kůlů.

V oblastech s vyšší frekvencí dešťových srážek je třeba dále zvažovat potřebu budování jednoduchých systémů zastřešení, aby bylo možné v době zrání plodů za deště celou výsadbu nízkokmenů zakrýt speciální fólií nebo nepromokavou tkaninou nad každou řadou. Dešťová voda dopadá na kryt, neztrácí se, ale po fólii skapává na půdu mezi příkmenými pásy a meziřadím sadu (obvykle zatrávněným), kde je využívána kořeny stromů. Na takto zastřešené sady třešní s laťkovou konstrukcí je možné podle potřeby natáhnout fólii těsně před deštěm a zabezpečit tak, aby plody zůstaly suché a nepraskaly. Konstrukce mohou sloužit také jako základ pro natažení sítí proti ptactvu, což bývá mnohdy dalším nezbytným vícenákladem. Dobrým příkladem běžného využití jednoduchých krytů jsou ovocné farmy v Norsku. Pokud jde o hektarové náklady na tato zastřešení, těžko je lze přesněji odhadnout, ale budou se pohybovat pod vyšší investice na vybudování závlahy s tím, že provozní prostředky na materiál, ošetření a údržbu budou výrazně nižší.

Uvedené faktory produkci třešní významně prodraží, zvýší však podstatně podíl kvalitního ovoce. Jinak se totiž často stává, že se v jednotlivých podnicích určité roky třešně nesklízejí vůbec, anebo se v lepším případě popraskané využívají na průmyslové zpracování za minimální ceny.

Pokud jde o protimrazovou ochranu, nejúčinnějším opatřením je vyvarovat se mrazových kotlin, údolních rovin, míst, kam stéká a kde se dlouhou dobu drží studený vzduch. Naopak velmi vhodné jsou mírné svahy nebo náhorní roviny s propustnou humózní půdou. Třešně jsou ovocným druhem, který velmi špatně snáší těžké jílovité studené půdy a podmáčení. Proto výběru lokality věnujeme mimořádnou pozornost.

Důležité je tvarování a řez.

Jedním z velmi důležitých agrotechnických opatření při pěstování třešní je tvarování a řez. Přestože se mnoho užitečných poznatků a zkušeností již uplatňuje v současné praxi, stále vidíme v některých sadech nedostatky. Připomeňme tedy důležité zásady a principy řezu

třešní.

Pro celou širokou skupinu peckovin je společné, že ve srovnání s jádrovinami reagují nepříznivě na řez uskutečněný v době vegetačního klidu, zejména na jeho začátku v dormanci (pozdní podzim) a během období silnějších mrazů. Proto nikdy s tímto zásahem zjara nespěcháme.

Třešně se pěstují nejčastěji jako čtvrtkmeny s výškou kmene 0,9 až 1,1 m nebo zákrsky (výška kmene 0,6 m) s pyramidální nebo pyramidálně dutou korunou ve sponu 6 až 7 x 3,5 až 5 m na semenné podnoži (vybrané typy ptáčnice P-TU-1, P-TU-2 a P-TU-3 nebo mahalebky). Pro stěnovou výsadbu dáváme přednost vegetativně množeným podnožím (Colt, P-HL-A, P-HL-B a P-HL-C) a vysazujeme na vzdálenost 4 až 5 m mezi řadami a 2 až 3 m v řadách podle podnože, odrůdy a způsobu tvarování. Při použití podnož Gisela 5 a vyšším štěpování můžeme spon ještě více zahustit (3,5 x 1,5 m). Pro stěnovou výsadbu s tvarem volně rostoucí palmety nebo vřetene i pro zploštělé zákrsky lze vedle slabě rostoucích podnoží využít také mezištěpování některých odrůd višně na semenné ptáčnice. Jako mezikmen se osvědčila odrůda višně 'Morellenfeuer', v sadech velmi rozšířená Morela pozdní má již značně oslabující vliv na růst naštěpované odrůdy třešně a výsledkem jsou velmi malé koruny s drobnějšími plody.

Třešně hůře snášejí přísné tvarování a příliš hluboký řez, zejména v nevhodnou dobu (pozdě na podzim, v zimě). Základní větve mají růst pod úhlem odklonu alespoň 45 stupňů a více, pokud možno v určitém odstupu nad sebou. Ostrý úhel postranních větví vyrůstajících na kmeni z jednoho místa podporuje nežádoucí vylamování a výskyt klejotoku s následným odumíráním větví.

S výjimkou prvního roku po výsadbě omezujeme tvarovací řez třešní na nezbytnou míru (odstranění konkurenčních výhonů, řez postranních výhonů do jedné roviny). U zákrsků a čtvrtkmenů trvá výchovný řez dva až čtyři roky. Cílem je zapěstovat pevnou a relativně řídkou korunu se třemi až čtyřmi základními větvemi a terminálem, který může být později sesazen. Po zapěstování koruny odstraňujeme suché, nemocné větve, konkurenční a bujné výhony nebo letorosty, které zahušťují korunu, nejlépe za vegetace. Pro založení ovocné stěny třešní používáme dvouletý zákrsek nebo jednoletý štěpovanec, který se tvaruje jako volná palmeta se čtyřmi hlavními, do řady směřujícími postranními větvemi.

Zvolíme-li moderní tvar štíhlé vřeteno, je nejvhodnějším výsadbovým materiálem kvalitní jednoletý očkovanec, podle možnosti s předčasným obrostem v tupém úhlu odklonu od střední osy, popř. mezištěpováním získaný stromek třešně naroubované v korunce na mezikmen višně, zbavený konkurenčních výhonů s ostrými úhly odklonu. Udržovací řez je obdobný jako u čtvrtkmenů a volně rostoucích zákrsků. Má především sanitární (ozdravovací) a prosvětlovací funkci.

Životnost zahuštěných stěnových výsadeb palmet nebo štíhlých vřeten na slaběji rostoucích vegetativních podnožích odhadujeme na 20 až 25 let, u volně rostoucích zákrsků a čtvrtkmenů na semenných podnožích se pohybuje od 30 do 35 i více let.

Zahnova metoda řezu

V souvislosti s řezem třešní je třeba se zmínit o zásadách Zahnovy metody řezu peckovin na základě dlouholetých výzkumů v Jorku (Německo). Hlavním požadavkem při pěstování je, aby boční větev nebyla v žádném případě silnější (tlustší) než polovina průměru hlavní osy pod rozvětvením. Při nedodržení tohoto poměru tloušťky větví si podle autora „naprogramujeme“ poškození (zhoršení zdravotního stavu stromů). Byla vyvinuta metoda postupného sesazování nevhodné větve řezem na „delší, oslabeně aktivní čípek“, což je různě dlouhá, řezem potlačená část větve nebo výhonu. Tento „čípek“ po seříznutí stagnuje v růstu. Nesmí však být příliš krátký, aby nezaschl. Dostatečnou růstovou aktivitu na „čípku“ udržuje slabší postranní obrost nebo živé, nezaschlé pupeny. Délka živého „čípku“ závisí hlavně na

jeho tloušťce k poměru tloušťky kmene. Stejně zásady platí při zkracování větví na vhodné náhradní rozvětvení. „Čípek“ ponecháváme tím delší, čím tlustší, mladší a aktivnější je větev, která má být odstraněna, čím kolmější je její postavení a čím vlhčí je stanoviště (může být i přes 0,8 m). Princip postupného zkracování spočívá v pozvolném převedení funkce na vybranou větev. Ta již není v růstu potlačována a postupně nabývá vyrovnanou pozici s ostatními plodnými větvemi v koruně.

Po několika letech se poměr tloušťky mezi odstraňovanou a nově vybranou větví změní ve prospěch nově vybrané větve a průměr odřezávaných částí je pak menší než polovina kmenu (hlavní větve). Zbýlý „čípek“ můžeme odstranit na větvní kroužek, aniž hrozí infekce klejotokem.

Již ve školce bychom měli dbát na dodržení poměru tloušťky bočního obrostu k hlavní ose (kmínku). Proto silnější postranní výhony není správné odstraňovat ve větvním kroužku, ale nejprve zkrátit, eventuálně zaštipnout již v časném létě, a teprve v srpnu zcela odříznout. Odstranit výhon můžeme i později, po výsadbě na trvalé stanoviště.

Z vlastní víceleté praxe mohu potvrdit, že uvedené principy Zahnova řezu platí pro všechny druhy peckovin a je vhodné uplatňovat je především při řezu v období vegetace (na začátku kvetení, v celém průběhu vegetace až do doby po sklizni), nejpozději do konce srpna. Bude se to přednostně týkat konečných zásahů řezem, kde víme, že už další zpětný řez není možný. Můžeme tak jednoduchým způsobem výrazně zlepšit zdravotní stav stromů. Je pochopitelné, že při nerespektování základních požadavků jednotlivých odrůd v kombinaci se zvolenou podnoží u těchto ovocných dřevin se úspěch nemusí vždy dostavit.

Výsledky pokusů

V našich pokusech jsme u třešňové odrůdy 'Kordia' na slabě rostoucí podnoží (P-HL-A) posuzovali po dobu pěti let vliv tří termínů řezu na zacelování ran z hlediska tvorby hojivého pletiva z kambiálního kruhu. Šlo o termíny polovina března, polovina května a polovina července. Nejvíce kalusu a také největší stupeň uzavřených řezných ran byl zaznamenán u řezu v termínu po odkvětu stromů (polovina května). Mezi termíny řezu na konci vegetačního klidu v polovině března a řezem po sklizni v polovině července nebyly zjištěny významné rozdíly ve stupni hojení řezných ran o průměru do 25 milimetrů.

Z hlediska optimalizace termínu řezu peckovin je třeba říci, že zejména hlubší zásahy na začátku vegetace (kvetení) se ukazují vhodnější než v pozdním létě během července až srpna (po sklizni) proto, že teplotně příznivé období potřebné pro hojení ran v daném roce do zimy je delší.

(Doc. Ing. Josef Sus, CSc., ČZU v Praze – převzato z Agrowebu)

Dotace

Cross-compliance: Čím budou podmíněny platby zemědělcům od roku 2009

Anglický termín cross-compliance – křížová shoda, podmíněnost či křížová kontrola označuje ucelený soubor definovaných zákonných požadavků na hospodaření v zemědělství a s ním spojený systém kontrol, tedy o jakousi podmíněnost plateb. Cílem reformy Společné zemědělské politiky z roku 2003 (nazývané Mid-Term Review), je oddělení finančních podpor poskytovaných zemědělským podnikatelům od produkce (tzv. decoupling). Narozdíl od minulého období, kdy byla podpora vázána na objem výroby a druh komodity, se nynější dotace vztahuje na plochu obhospodařované půdy. Tím dochází ke snížení produkce, která byla v přímé vazbě na dotace často příliš vysoká.

Takový způsob hospodaření by však mohl vést k některým nepříznivým jevům, jako je například zanedbávání obhospodařování zemědělské půdy a údržby krajiny. Proto EU vymezila zákonné požadavky na hospodaření a pravidla dobrých zemědělských a

environmentálních podmínek (GAEC). Jejich respektování se stalo jednou z podmínek výplaty přímých plateb zemědělcům.

Bude-li tedy farmářům ponechána možnost volně vyrábět, bude třeba od nich vyžadovat dodržování podmínek nazývaných Cross-Compliance (CC). Do praxe musí být nově uvedeno celkem 19 legislativních předpisů. Vybrané články jednotlivých směrnic a nařízení řeší především ochranu vod a ovzduší, ochranu zvířat (welfare), veřejné zdraví a zdraví zvířat a rostlin, optimalizaci hospodaření zemědělských podniků a ekologické zemědělství. Ministerstvo zemědělství při zavádění CC spolupracuje s Ministerstvem životního prostředí.

Česká republika od data vstupu do EU uplatňuje jednotný systém platby na plochu (SAPS – Single Area Payment Scheme) – zjednodušenou formu výplaty přímých plateb. Implementace CC je podmíněna zavedením tzv. jednotné platby na podnik (SPS – Single Payment Scheme), kterou již aplikují členské země patnáctky, a na něž se nové členské státy včetně ČR teprve připravují. Systém CC bude využíván nejen pro oblast přímých plateb, ale také pro vyplácení podpor v rámci Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD).

Přechod ze SAPS na SPS představuje poměrně náročný proces, a proto je při implementaci CC zvažována cesta pozvolné změny ve dvou etapách. V roce 2007 bude vyžadováno plnění šesti standardů a v roce 2008 plnění dalších třinácti standardů. Konečným termínem pro zavedení SPS je 1. leden 2009, vyjma Slovinska a Malty, které jako jediné z nových členských zemí již SPS aplikují.

Je důležité, aby si zemědělci na SPS a dodržování všech pravidel dobře zvykli, neboť dojde-li k porušení podmínek, bude farmář sankcionován. Kontrolu Ministerstvo zemědělství deleguje podle příslušné legislativy na pověřené organizace. Ty budou výsledky kontrol CC hlásit Státnímu zemědělskému intervenčnímu fondu (akreditované Platební agentuře) odpovědnému za vyplácení dotací. Výsledky kontrol poslouží jako podklad při přiznání nároku na přímé platby. V případě zjištění nesrovnalostí bude následně uplatňováno snížení přímých plateb.

Pozorný čtenář by mohl namítnout, že jde o pouhou regulaci. Co tedy zemědělci i společnost získají zavedením CC? Plnění CC zajistí našemu zemědělství podmínky pro další rozvoj spočívající v racionálním využití přírodních zdrojů, péči o krajinu a životní prostředí. Všem podnikatelským subjektům umožní posílit své postavení a zajistí konkurenceschopnost. Cílem nové politiky SZP je výrazné zohlednění spotřebitele a daňových poplatníků. Je třeba si ale zároveň uvědomit, že dotování zemědělského sektoru se společností vrací i jinou formou než jen produkcí zdravotně nezávadných a cenově dostupných potravin.

(MZe ČR)

Zajímavost

Víno v Austrálii začíná být levnější než voda

Austrálie se začíná potýkat s nadprodukcí vína. Rekordní akci vyhlásila síť obchodů The Dan Murphy's, kdy prodávali láhev 0,7 l vína Cabernet Merlot z roku 2005 bez etikety za cenu 1,95 dolaru (cca 32 Kč). Ještě levněji vyšla koupě 6 litrového kartonu odrůdy Chardonay, který stál 11,93 dolaru (cca 198 Kč). V porovnání, 1 litrová láhev vody vyjde na 2-3 dolary (33-49 Kč).

Celková nadprodukce australského vína je přibližně 19 mil. hektolitrů. Výjimečně dobrá sklizeň ve Francii, Argentíně a Austrálii způsobila světovou nadprodukcí ve výši cca 287 mil hektolitrů, což je nejvíce od roku 1992. Francouzští vinaři se domáhají intervence z Evropské unie, kdy navrhnou okamžitou destilaci 10 mil hektolitrů s dotací od EU ve výši 200 mil Euro.

(Gazeta Wyborcza – VK)

Obchod

Zhodnocení domácího trhu s jablky v ČR ve skončené sezóně 2005/06

Situace v České republice na trhu s čerstvými jablky byla v marketingovém roce 2005/2006 ovlivněna několika faktory. Nabídka tuzemských konzumních jablek byla nižší než v minulých letech. Příčinnou bylo rozsáhlé poškození kvetoucích sadů pozdními jarními mrazy z konce dubna. Celková sklizeň tak klesla proti pětiletému průměru o 15 %. Navíc byly některé odrůdy (např. Gloster, Jonagold atd.) kvůli chladnému počasí nedostatečně opyleny a v růstu plodů se deformovaly. Tím i z této nižší úrody byl větší podíl jablek pro zpracování. Celková nabídka pro čerstvý trh byla nízká. Po sklizni bylo zaskladněno o 25 % jablek méně než byl průměr posledních 5-ti let.

Poškozeny mrazem byly nejen intenzivní ovocné sady, ale především zahrady, aleje a extenzivní sady sloužící pro produkci jablek na zpracování a k samozásobení. Podíl samozásobení byl v této sezóně velmi malý. Po celou sezónu tak byla výraznější poptávka po konzumních jablkách v obchodní síti. To se zpočátku sezóny neprojevovalo na farmářských cenách. Ty se začaly zvyšovat až v závěru skladovacího období (duben 2006). Rovněž spotřebitelské ceny začaly stoupat a to zejména v době, kdy na trhu převládala produkce z dovozu nebo jiných zemí EU. Vyšší ceny na trhu začaly snižovat poptávku spotřebitelů po jablkách v obchodní síti. Rovněž trh příliš neovlivnila produkce z Polska. Také Polsko bylo postiženo jarními mrazy a nedošlo tak k výraznému převýšení nabídky nad poptávkou a farmářské ceny v Polsku byly podobné těm v ČR. I tak byla nabídka jablek z Polska velká, ale ČR se stala na významnou část produkce pouze tranzitní zemí. Polská jablka přes ČR končila v Rusku, jelikož Rusko zakázalo přímý dovoz některých zemědělských komodit přímo z Polska do Ruska. Celkové dovozy jablek za marketingový rok 2005/2006 byly nejvyšší v historii a dosáhly výše více než 80 tisíc tun (meziročně + 55 %), ale také vývoz byl historicky nejvyšší a to 21 tisíc tun (meziročně + 67 %). Marketingový rok u jablek 2005/2006 byl poměrně vyrovnaný z hlediska nabídky i poptávky. Největší byl zájem o jablka na zpracování, kde poptávka výrazně převyšovala nabídku a ceny se dostávaly k rekordním hodnotám (nejčastěji 3,2 – 3,8 Kč/kg). Vyšší cena jablek na zpracování přispěla i k vyšší ceně za konzumní jablka. Po kritických sezónách – zejména 2000/2001, 2001/2002, 2004/2005 tak byl uplynulý marketingový rok bez výrazných problémů, což sektor zaznamenal naposledy v sezóně 1999/2000. Ty podniky, které byly výrazněji postiženy mrazem však nemohou sezónu považovat za dobrou a navíc se některé dostaly do existenčních problémů.

Dovozy jablek do České republiky byly uskutečňovány v minulých sezónách téměř výhradně z ostatní zemí EU, tedy v rámci společného trhu EU. Právě v poslední sezóně se mezi dovozci začíná objevovat první země mimo EU. Šestým největším dovozcem byla Chile. Objem dodaných jablek zatím není vysoký a trh neohrožuje, ale v dalším období je třeba vývoj dovozů zejména z jižní polokoule pečlivě sledovat a vyhodnocovat situaci. S ohledem na rychlý rozvoj ovocnářství na jižní polokouli je třeba zdůraznit, že právě Česká republika, jejíž produkce jablek nepokrývá vlastní spotřebu, bude jednou z dalších významných cílů pro zvyšující se produkci jablek z jihu světa. Již v krátké době se můžeme dočkat i ohrožení trhu touto produkcí. Do této doby výraznějšímu rozšíření těchto jablek na českém trhu podobně jako je tomu například ve Francii a dalších státech, brání blízká nabídka levnější produkce z Polska i zájem spotřebitelů, kteří stále z významnější části preferují tuto levnější, ale ve srovnání s jablky z jižní polokoule méně kvalitní produkci.

Souhrn:

Marketingový rok 2005/2006 byl v několika faktorech atypický:

- ❑ Nižší úroda jablek byla důsledkem pozdních jarních mrazů a poškození výsadeb na začátku květu
- ❑ Velmi nízká úroda byla také u samozásobitelů
- ❑ Dovozy jablek do ČR jak v rámci EU, tak i ze třetích zemí byly historicky nejvyšší
- ❑ Vývozy konzumních jablek byly velmi vysoké
- ❑ Restriktivním omezením přímého obchodu potravin (včetně jablek) mezi Polskem a Ruskem, bylo přes ČR reexportováno odhadem 10 tisíc tun polských jablek do Ruska
- ❑ Poptávka po jablkách byla vyšší
- ❑ Spotřebitelské ceny výrazně v sezóně nevzrostly, až v závěru období
- ❑ Meziročně byly vyšší i farmářské ceny

(ML)

Bilance produkce a užití jablek v ČR

Tisíce tun

UKAZATEL	SEZÓNA							
	1998/ 1999	1999/ 2000	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005	2005/2006
Produkce neintenzivních sadů	162	121	265	81	185	91	117	71
Produkce intenzivních sadů	121	143	194	140	163	152	164	138
Dovoz	42	47	28	48	35	50	44	84
CELKOVÁ NABÍDKA	325	311	487	269	383	293	325	293
Prodej do obchodní sítě	104	114	84	111	97	111	85	120
Prodej mimo obchodní síť	22	26	10	16	11	10	5	12
Samozásobení	45	40	99	45	80	47	60	39
Nerealizovaná produkce	34	5	25	16	28	19	12	18
Nákup ke zpracování	54	72	138	44	84	66	78	57
Vývoz celkem	66	54	131	37	83	40	85	47
CELKOVÁ POPTÁVKA	325	311	487	269	383	293	325	293

Finanční vyjádření sklizně ovoce v intenzivních i neintenzivních sadech v roce 2005 v ČR

OVOCNÝ DRUH	FINANČNÍ VYJÁDŘENÍ V MILIÓNECH KČ (mil. Kč)			PODÍL NA CELKOVÉ PRODUKCI OVOCE v %
	INTENZIVNÍ SADY	NEINTENZIVNÍ SADY	SADY CELKEM	
Jablka	817,40	138,7	956,1	56 %
Hrušky	21,23	11,5	32,73	2 %
Třešně	19,32	56	75,32	4 %
Višně	81,65	16,9	98,55	6 %
Meruňky	58,71	50	108,71	6 %
Broskve	49,23	2	51,23	3 %
Slivoně	42,90	100	142,90	8 %
Angrešt	0,38	24,4	24,78	2 %
Rybíz červený	15,30	14,9	30,20	1 %
Rybíz černý	2,46	4,7	7,16	-
Maliny	1,73	9,9	11,63	1 %
Jahody	56,74	82,8	139,54	8 %
Ořešák vlaš.	-	45,6	45,6	3 %
CELKEM	1.167,05	557,4	1.724,45	100 %

(ML)

Situace v Polsku

Polská vláda pomůže zemědělcům sužovaným suchem

Polská vláda odškodní zemědělce postižené suchem. Podle předběžných plánů by měl každý ze zhruba 300.000 rolníků dostat nejméně 1000 zlotých, v přepočtu asi 7000 korun. "Zatím počítáme škody a proto nemůžeme hovořit o přesných číslech," řekl dnes novinářům ministr zemědělství Andrzej Lepper. Pokud se odhady potvrdí, bude vláda na odškodnění farmářů potřebovat 300 milionů zlotých (zhruba 2,1 miliardy korun). Polské ministerstvo zemědělství chce rolníkům proto přispět i na krmivo pro dobytek a uvažuje také o spolufinancování osiva, aby zabránilo růstu cen. Podle odborníků může být letošní sklizeň v Polsku kvůli téměř dvouměsíčnímu suchu ve srovnání s loňskem nižší o 20 procent až 40 procent. To se může odrazit například na vzrůstu cen mouky, těstovin a masa, tvrdí ekonomové.

Vytrvalé sucho trápí i polské lesníky, kteří již napočítali na 8000 požárů. Kvůli tomu byl téměř v celém Polsku vyhlášen třetí, tedy nejvyšší stupeň nebezpečí lesních požárů. Také polské řeky mají kvůli suchu nejnižší hladinu vody za posledních 30 let a úřady vyzvaly obyvatele k úspornému hospodaření s vodou.

(ČTK)

Problémy polských ovocnářů s brigádníky

V Polsku, státu s největší nezaměstnaností v Evropské unii, chybí brigádníci na sklizeň ovoce. Státní správa rozhodla zjednodušit příliv brigádníků z Východu.

V regionu Grojec, jedním z největších ovocnářských oblastí, zůstalo v některých místech nesklizeno až 70% ovoce. V celém Polsku zůstala nesklizená každá třetí jahoda a každá pátá malina.

V Polsku je již ochotno pracovat v zemědělství minimum brigádníků. V červenci poprvé ohlásil Svaz ovocnářů ve čtyřech krajích možnost brigády pro celkem 15 tis. lidí, kde nabídli mzdu cca 18-21,50 Kč/hod. Následně pak zvýšili mzdu na cca 29 Kč/hod, což je pro polské ovocnáře na hranici rentability, ale ochotno pracovat bylo pouze několik lidí v celém Polsku.

Kdo opravdu vydělává na prodeji jablek

Polští ovocnáři se ve většině případů stále nejsou schopni sdružit do skupin a pracovat společně. Poslední případem je cena padaných jablek. Zpracovatelé jsou ochotni platit za padané jablka až cca 1,90 Kč/kg, ale ovocnáři převážně jablka prodávají překupníkům, kteří je následně prodají zpracovatelskému průmyslu. V posledních dnech se cena padaných jablek ustálila na 1,40-1,80 Kč/kg. Stal se ale také případ, že překupník v jedné ovocnářské oblasti nakupoval od pěstitelů padané jablka za 0,50 Kč/kg, a ovocnáři byli rádi, že plody prodali. Překupník pak dále tyto jablka prodal zpracovateli za obvyklou cenu 1,40-1,80 Kč/kg. Přitom stačilo, aby ovocnář prodal jablka ve vedlejším okresu a dostal by za ně mnohem více.

(Sadownictwo – VK)

Ze zahraničí

Francie: Zemědělci postiženi suchem

Čtyřicet ze stovky francouzských departementů je postiženo suchem do té míry, že tamní zemědělci žádají o pomoc. Úřady těchto departementů požádaly o vyhlášení "zemědělské kalamity". Mechanismus, který je s tím spojen, umožňuje zemědělcům kompenzovat část ztrát. Sucho zasahuje hlavně jih a západ země. Trvá už několik měsíců a situaci dál zhoršila nedávná vedra. Zvláště špatně jsou na tom chovatelé dobytka. Zeleného krmení je skoro o pětinu méně než normálně a někteří už musejí sahat na zásoby na zimu. Sucho také ovlivnilo výnosy obilovin (u pšenice je pokles 3,3 procenta, u kukuřice až 30 procent) a řepky (skoro 20 procent). O pětinu méně bude také brambor, takže Francouzi už jsou připravováni na to, že oblíbené pomfrity budou od října o 20 až 25 procent dražší. **Kvůli horku a suchu se snížily také výnosy ovocnářů, takže ceny některých druhů (nektarinek, hrušek, švestek) stouply proti loňsku až o 38 procent.** Z teplého počasí by měli vytěžít jen vinaři. Během obrovských veder v roce 2003 byla "zemědělská kalamita" vyhlášena v 83 departementech. Letošní vedra nebyla tak enormní, ale trvala déle.

(ČTK)

Předběžný souhlas s dotacemi

Z informací ministerstva zemědělství PR vyplývá, že se v Bruselu hovoří o možné dotaci ve výši 200 EUR/ha malin, jahod a dalšího drobného ovoce. Obdobné subvence existují v jižních zemích EU, kde farmáři dostávají dotace na citrusové plody. I kdyby se tato věc podařila, stále to není ještě to, čeho chtějí polští ovocnáři dosáhnout.

To nejdůležitější o čem se mezi polskými producenty drobného ovoce hovoří jsou antidumpingová cla na mražené jahody z Číny a Maroka. Tyto dovozy zahlcují evropský trh a snižují ceny čerstvých polských jahod.

V EU probíhá diskuse nad reformou unijního trhu ovoce a zeleniny. V prosinci má Evropská komise představit své stanovisko. Polští ovocnáři se snaží, aby v tomto dokumentu byl rozšířen seznam ovocných druhů určených pro průmyslové zpracování, na které doplácí určité finance EU. V současnosti jsou tyto peníze určeny pouze pro producenty rajčat.

(Agrobiznes – VK)

Nižší sklizeň v Německu z důvodu nedostatku polské pracovní síly

Vedoucí německého Úřadu práce Frank Juergen Weise pohrozil německým nezaměstnaným, kteří se bezdůvodně vyhýbají zaměstnání. Frank Juergen Weise pro deník "Die Welt" potvrdil, že všichni nezaměstnaní, kteří se soustavně vyhýbají zaměstnání, např. při sběru ovoce či zeleniny ponosou za toto odpovědnost. Wiese pohrozil, že všem těmto nezaměstnaným bude okamžitě nařízena tzv. práce za 1 EUR. To znamená, že nezaměstnaného zaměstná jakýkoli zaměstnavatel za 1 EUR měsíčně a zbytek doplatí úřad práce. Mimo to Wiese poprvé veřejně potvrdil, že záměr nahrazení 20% zahraničních sezónních zaměstnanců (převážně z Polska) nezaměstnanými z Německa se nepovedl. Ve většině případů tito němečtí nezaměstnaní do práce nechodili což v návaznosti způsobilo velké ztráty při sklizni, když ovoce zůstalo nesklizené. Při rozhovorech několika německých rolníků a zahradníků s polským deníkem "Nasz Dziennik" tito potvrdili, že snaha německého státu přinutit zemědělce aby zaměstnávali německé nezaměstnané namísto zahraniční pracovní síly je špatná, jelikož již mají své zkušenosti. Jeden z rolníků pěstující chřest přiznal, že již po prvním pracovním dni mu většina německých nezaměstnaných nepřišla do práce s odvoláním na lékařské vyšetření.

(Sadownictvo – VK)

Z domova

Rozmary počasí se na jižní Moravě projeví hlavně na úrodě meruněk

Rozmary počasí se v některých lokalitách jižní Moravy projeví i na úrodě peckového ovoce. V některých oblastech poškodily úrodu mrazíky, krupobití a také plísňové choroby. Třetinové výnosy meruněk zaznamenala například společnost Patria Kobylí na Břeclavsku, naopak mírně nadprůměrné tam byly u broskví. Letošní výsledek mohou srovnávat s loňským v Zemědělské podniku v Mikulčicích na Hodonínsku, kde pěstují višně, meruňky a švestky. Ve společnosti Patria Kobylí na Břeclavsku sklidili ze 134 plodných hektarů 340 tun meruněk, což je ve srovnání s loňskem o třetinu méně. Způsobilo to studené jarní počasí. Stromy vykvetly o něco později než loni. To už ale zase byla vedra a květy opadaly dříve, než je včely stačily opylit, vysvětlil vedoucí ovocných sadů Vratislav Hycl. Kromě počasí se na malé úrodě meruněk podepsal také nedostatek včel, které postihl mor včelího plodu. Velkou část sadů na Břeclavsku postihla také houbová choroba apiognomonie způsobující hnědnutí a následné opadání listů.

Naopak mírně nadprůměrná byla v Kobylí úroda broskví, ze 13 hektarů sklidila společnost podle Hycla přes 150 tun ovoce. Plochu broskví ale snižují kvůli levnému dovozu z Itálie a Řecka, dodal Hycl.

Vesměs spokojená s letošní úrodou peckového ovoce je agronomka Zemědělského podniku v Mikulčicích na Hodonínsku Zdeňka Pindová. Studené jarní počasí se na úrodě višně, meruněk ani švestek nijak nepodepsalo, výsledek je srovnatelný s loňským. Starosti jim v zimě dělala

divoká zvěř, hlavně zajíci, hraboši a vysoká, která okusovala nejnižší větve stromů. Procento úhynu především mladších stromků tak bude výrazně vyšší než v minulých letech, řekla Pindová.

(Agroweb)

Zahrádkáři nahrazují zeleninu okrasnými dřevinami a trávnikem

Záhony se zeleninou ustupují ve prospěch trávníků a okrasných dřevin, uvedli organizátoři veletrhu pro zahrádkáře, kutily a pěstitele nazvaný Zahrada Čech, který se konal na litoměřickém výstavišti. Oprávněně tedy našly na 30. ročníku výstavy své místo v pavilonu T ukázkové zahrady s okrasnými dřevinami. Zahrádkáři upouštějí od pěstování zeleniny, míní i šéfredaktor Zahrádkáře Jan Stanzel. Lidé podle něj nacházejí dostatek ovoce a zeleniny za přiměřené ceny v obchodech po celý rok. Naopak se zajímají o prodej specializovaných strojů, které jim ulehčí práci při údržbě okrasné zahrady. Jednou z nich jsou vertikutátory, stroje, které noži prosekávají trávnik do hloubky několika milimetrů, odstraňují z něj starou travu a umožňují kyslíku, vodě a živinám, aby se dostaly ke kořínkům, dodal Stanzel. Zahrady Čech se letos účastnilo 430 prodejců a vystavovatelů. Nabízeli stromky, osivo a zahradnické náčiní nebo i poradenství. Návštěvníci mohli také zhlédnout několik výstav. V pavilonu A probíhala expozice různých odrůd ovoce připravená Ovocnářskou unií ČR, v pavilonu G byla výstava kuriózních výpěstků „Příroda čaruje, zahrádkář zírá“.

(Agroweb)

Ministerstvo zemědělství

Ministerstvo zemědělství převzala Milena Vicensová

Do křesla ministra zemědělství ČR usedla poprvé v historii československého i samostatného českého státu žena. Premiér Mirek Topolánek uvedl do funkce nestraničku, vystudovanou veterinární lékařku Milenu Vicensovou. Prioritou ministryně je maximální dorovnání farmářských přímých plateb a dostatek peněz na spolufinancování evropských fondů. Jak podotkla, úřad bude muset o potřebné prostředky vzhledem k neradostnému stavu státního rozpočtu tvrdě bojovat. Ministerstvo totiž dostalo pro příští rok jen 13,4 miliardy s tím, že dalších 6,05 miliardy je pro resort vyčleněno ve všeobecné pokladní správě. Původně však resort požadoval plných 28 miliard korun. Se zmíněnou prioritou ministryně souvisí i její záměr dobře připravit resort na čerpání peněz z nového Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD). Z něj by bylo možné během následujících sedmi let získat až 73 miliard korun (s národním spolufinancováním až 93 miliard korun). Záleží však na tom, kolik peněz se pro venkov podaří uhrát ze státního rozpočtu. Další prioritou Vicensové je příprava na české předsednictví EU v prvním pololetí roku 2009. Je to o to důležitější, že pravděpodobně právě v tomto období dojde k hodnocení společné zemědělské politiky. Zásadní personální změny neproběhne, jen změny, které provázejí nástup každého ministra. Kontinuitu dosavadní zemědělské politiky očekává od Vicensové Agrární komora. Ministryně bude také čekat na ni také řešení biopaliv. Asociace soukromého zemědělství si slibuje, že se ministryně zaměří více na venkov jako celek a nebude se úzce orientovat jen na zemědělství. Jednou z naléhavých věcí, které novou ministryni v nejbližší době čekají, je vyřešení pohledávky za Setuzou a jejího prodeje.

Hodnocení jablek

Organoleptické hodnocení jablek

Pozdně jarní hodnocení loňské sklizně jablek na konci skladovací sezóny se konalo v Holovousích dne 23. května a zúčastnilo se jej dvaadvacet zkušených degustátorů. Do hodnocení bylo zařazeno celkem 39 odrůd a novošlechtění, z nichž 35 pocházelo z Holovous, dva vzorky dodal Josef Buzrla z jižní Moravy (Moravský Žižkov), jednu odrůdu poskytl Josef Thoř z Pěňčína, další pocházela ze stanice ÚEB ve Střížovicích a vzorek vlastní odrůdy 'Blaník' dodal Petr Kumšta z Votic. Většina vzorků byla skladována v univerzálních chladících boxech při průměrné teplotě +2 °C. V případě šesti odrůd sklizených v Holovousích byly rovněž hodnoceny vzorky skladované v podmínkách ULO a u dvou odrůd byly kromě toho navíc k dispozici vzorky skladované v běžném sklepě, kde teplota kolísala přibližně v rozmezí +3 až +11 °C. Pouze z podmínek ULO pocházely jablka odrůd 'Jonagold' a 'Gala Must'. Vzorky odrůd skladovaných v podmínkách ULO byly týden před degustací umístěny do běžného skladu. V případě jablek z Holovous jsme vybrali pouze odrůdy a vzorky, které se nám podle předběžného posuzování po stránce celkové kvality jeví jako nejlepší. Přestože většina odrůd zařazená do této ochutnávky byla skladována také v běžném sklepě, pouze dvě zařazené odrůdy zde vydržely až do tohoto pozdního termínu při uchování přijatelné konzumní kvality.

Metodika hodnocení

Způsob hodnocení vzorků byl stejný jako v předešlých letech. Každý z posuzovaných znaků byl bodován podle devítibodových stupnic, kde hodnota devět vyjadřuje vždy nejlepší úroveň. Výjimkou při této klasifikaci je charakter chuti, v tom případě hodnota devět označuje plody nejsladší a naopak hodnota jedna nejkyselejší. Výsledné hodnoty znaků pro jednotlivé odrůdy a novošlechtění byly získány průměrováním bonitačních hodnot jednotlivých posuzovatelů, kteří byli ze statistického hlediska považováni za opakování. Výsledná bodová hodnota pro každou odrůdu byla získána součtem bodového hodnocení vůně, charakteru slupky, konzistence a šťavnatosti dužniny, vzhledu plodů a dvojnásobku počtu bodů celkového dojmu chuti. Charakter chuti je uváděn jen jako doplňující ukazatel kvality plodů a nebyl do výsledných bodových součtů zahrnut. Celkové bodové hodnoty byly rovněž vyhodnoceny statisticky analýzou rozptylu jednoduchého třídění a statistická významnost rozdílů mezi jednotlivými odrůdami byla vymezena Duncanovým testem.

Výsledky

Jako první v celkovém pořadí byla vyhodnocena letos nově registrovaná odrůda 'Meteor' (původní označení HL 704 A) získaná křížením odrůd 'Megumi' a 'Melrose'. Svým vzhledem a chutí dosti připomíná otcovskou odrůdu, avšak vyznačuje se intenzivnějším vybarvením slupky, lepší sladší chutí a poněkud delší uchovatelností plodů. Při skladování plody nemají sklón ke spále slupky. Toto novošlechtění bohužel vyžaduje ochranu proti chorobám a má větší nároky na délku vegetační doby. Na druhém místě se v celkovém pořadí umístil mutant odrůdy 'Bohemia' nalezený Josefem Thořem z Pěňčína, předběžně nazvaný 'Top Bohemia'. Tato nová odrůda se ve srovnání s původním kultivarem vyznačuje atraktivnějším vybarvením plodů a podle vyjádření šlechtitele také jejich lepší skladovatelností. Na třetím místě celkového pořadí byla hodnocena nová resistentní odrůda ze stanice ÚEB ve Střížovicích s názvem 'Sirius'. Jedná se o žlutoplodou odrůdu typu 'Golden Delicious' s lépe uchovatelnými plody. Vzorek, který byl ochutnáván působil mimořádně čerstvým dojmem a měl vynikající sladší chuť a výbornou konzistenci dužniny. Jako další v pořadí se umístil

vzorek odrůdy 'Meteor' skladovaný v podmínkách ULO, které u jablek výrazně zpomalují procesy zrání, prodlužují celkovou dobu uchovatelnosti a snižují celkové ztráty během skladování. Nicméně vedle těchto značných pozitiv měly plody skladované v ULO méně výraznou vůni, jejich chuť byla poněkud méně aromatická a vybarvení méně atraktivní. Za určité překvapení této degustace lze považovat páté místo vzorku nově registrované odrůdy 'Rucla' (dříve HL 251) skladovaného v běžném sklepě. Tyto plody překonaly nejen vzorek této odrůdy z podmínek ULO, ale i vzorek skladovaný v běžném klimatizovaném skladě. Plody skladované ve sklepě měly bezpochyby větší ztráty hmotnosti výparem, což patrně vede ke zvyšování koncentrace cukrů a lepší chuti, avšak s tímto je v logickém rozporu i poměrně vysoká známka za jejich šťavnatost. Předností odrůdy je tolerance vůči chorobám a stabilní vysoká kvalita plodů doprovázená jejich dlouhodobou uchovatelností. Odrůda 'King Jonagold' byla posuzovatelem vyhodnocena jako odrůda s nejlepším vzhledem plodů. Její plody byly i nejsladší a pozitivně byla hodnocena i vůně. Nicméně ochutnávaný vzorek již jevil známky procházení, což se projevilo nižšími bonitačními známkami za chuť a především za konzistenci dužniny. V souladu s výsledky několika minulých degustací bylo také v tomto roce velmi dobře hodnoceno i novošlechtění HL 728 ('Kidd's Orange' 'Idared'). Předností tohoto křížence je vzhled plodů a především konzistence dužniny. Bohužel toto novošlechtění vyžaduje ochranu proti strupovitosti. Stabilní velmi dobré výsledky si na těchto pozdně jarních degustacích v Holovousích udržují dále odrůdy 'Gold Bohemia' a 'Angold'. První z nich vyniká vzhledem a chutí, kdežto druhá zaujme svou šťavnatostí a konzistencí dužniny. Každá z těchto odrůd má mezi degustujícími svoje příznivce. Do první desítky nejlepších se v letošním roce dostalo rovněž novošlechtění HL 514 vzniklé z křížení ('Jonathan' x 'Ontario') x 'Rubín'. Vyniká především svým vzhledem plodů podmíněným atraktivním vybarvením a jejich pravidelným tvarem. Kromě toho se plody HL 514 skladují do pozdního jara bez jakýchkoliv ztrát. Po stránce citlivosti k chorobám patří mezi tolerantní odrůdy. Zajímavé může být porovnání výsledků hodnocení vzorků odrůdy 'Braeburn' vypěstovaných v různých klimatických podmínkách. Vzorek této odrůdy z jižní Moravy se v celkovém pořadí umístil na čtrnáctém místě. Při hodnocení vůně byl druhý v pořadí a v celkové chuti byl hodnocen jako čtvrtý nejlepší. Naproti tomu vzorek sklizený v Holovousích byl v celkovém pořadí až 35., a kromě vůně byl hodnocen v jednotlivých znacích jen jako průměrný. Obě jablka dostala shodně nízké bonitace za vzhled plodů. Tyto výsledky potvrzují názor, že by tato odrůda měla být v ČR pěstována jen v teplých oblastech. Žádoucí by bylo zařadit do zkoušek nové mutanty této odrůdy vyznačující se lepším vzhledem plodů. V druhé tabulce je sestaveno vyhodnocení vzorků uchovávaných v různých skladovacích režimech. Při porovnání vzorků skladovaných v ULO s běžnou chladírnou byl pouze u dvou odrůd v celkovém hodnocení lépe hodnocen vzorek skladovaný v podmínkách ULO. Bylo to v případě odrůdy 'Rubinstep', kde plody skladované v běžné chladírně byly již částečně prošlé a u odrůdy 'Rucla'. V případě dalších dvou odrůd byly vzorky z obou způsobů skladování vyhodnoceny přibližně na stejné úrovni. Naproti tomu u dalších čtyř odrůd byly celkově lépe hodnoceny vzorky skladované v běžné chladírně. Vzorky pocházející z ULO v průměru méně voněly, měly pevnější slupku, kyselejší a horší chuť a méně atraktivní vzhled. Porovnání vzorků skladovaných ve sklepě se vzorky skladovanými v chladírně se týkalo pouze odrůd 'Rucla' a 'Topaz'. V případě odrůdy 'Rucla' byl celkově lépe hodnocen vzorek ze sklepa, kdežto u odrůdy 'Topaz' nebyl mezi porovnávanými vzorky prakticky žádný rozdíl. U odrůdy 'Rucla' měly plody ze sklepa lepší chuť a konzistenci. Určitou raritou této degustace bylo zařazení letní odrůdy 'Mivibe'. Vzorek této odrůdy sklizený v polovině srpna zůstal omylem založený mezi vzorky pozdně zimních odrůd a tam vydržel prakticky bez jakýchkoliv ztrát až do doby této jarní degustace. I když chuťově patřila již k nejnižší hodnoceným vzorkům, svým vzhledem plodů zde ještě docela obstála. (Ing. J. Blažek, CSc., Ing. F. Paprštejn, CSc. – převzato z Agroweb)

Klasa

Podmínky získání KLASA se zpřísnují, značku může získat také ovoce

Národní značka kvality KLASA se od prvního zářijového dne bude udělovat podle nových, přísnějších pravidel. Informoval o tom Vilém Frček z tiskového oddělení Státního zemědělského intervenčního fondu (SZIF). Nejvýznamnější změnou je podle něj požadavek nadstandardní kvalitativní charakteristiky, kterou budou muset výrobky minimálně v jednom znaku vykazovat. Do budoucna by tak díky této podmínce měla být značka KLASA udělována pouze těm potravinářským výrobkům, které jsou na kvalitativně vyšší úrovni ve srovnání s obdobnými, na trhu běžně dostupnými výrobky. „Zpřísněním pravidel pro udělení značky KLASA jsme chtěli reagovat na rostoucí požadavky při hodnocení kvality samotnými spotřebiteli,“ vysvětluje ředitel SZIF Jan Höck.

Podle nových pravidel nebude rovněž možné udělovat značku KLASA výrobkům distribuovaným pod privátní značkou obchodních řetězců či pod značkou společného odbytu. „Na druhou stranu je v pravidlech uděleno i několik výjimek ze stávajících zákazů. Doposud musely být veškeré výrobky nesoucí značku KLASA prodávány jako balené. Nyní je však udělena výjimka pekařským a cukrářským výrobkům, které nemusí mít spotřebitelské balení, avšak výrobce je povinen označit takové výrobky způsobem, který umožní jejich jednoznačné spojení s výrobcem, názvem výrobku a logem značky KLASA. Nová pravidla rovněž umožňují umístění loga KLASA na velkoobchodní balení potravin,“ uvedl Frček.

Další část pravidel se vztahuje k povinnostem výrobců, kteří o značku KLASA pro své výrobky žádají. K žádosti musí předkládat fotodokumentaci a obal (resp. etiketu) výrobku, laboratorní rozbor a samozřejmě některý z certifikátů dokládajících dodržování bezpečnostních standardů (certifikát ISO, HACCP, BRC nebo IFS). Pravidla také upravují, jak používat logo značky KLASA na obalech oceněných výrobků a rovněž na propagačních materiálech výrobců.

Základní pilíře pravidel pro udělování značky KLASA však zůstávají neměnné. Stále platí, že výrobek musí být zcela vyroben v České republice a musí splňovat stanovenou míru domácích surovin. Masné produkty nesmí obsahovat tzv. separáty. Stejně zůstává i období, na které je značka KLASA udělována, tedy tři roky, po jejichž uplynutí může být vlastnictví značky prodlouženo.

Podrobnosti a nové podmínky jsou na stránkách SZIF – www.szif.cz

..

V hypermarketech vyrostou Klasa ostrovy

Zákazníci hypermarketů to budou mít s hledáním kvalitních potravin zase o něco jednodušší. Na prodejní ploše se totiž objeví „Klasa ostrovy“. V nich budou nabízeny pouze výrobky označené logem národní značky kvality Klasa. O novince informoval tiskový mluvčí Státního zemědělského intervenčního fondu Vilém Frček. "Od 20. září do 26. listopadu 2006 najdou zákazníci hypermarketů Tesco všechny výrobky se značkou KLASA pěkně pohromadě. Ve vybraných obchodech budou vytvořeny Klasa ostrovy, ve kterých budou soustředěny všechny výrobky se značkou Klasa, které jsou zařazeny v sortimentu dané prodejny. Na jednom místě tedy bude možné zakoupit jak zboží z regálů, tak z lednic a mrazících boxů," sdělil Frček. Na Klasa ostrově bude vztyčena vlajka s logem národní značky tak, aby se nakupující mohli v prodejně snadno zorientovat a zamířit přímo k ostrovu kvalitních potravin. „Logo značky by mělo být pro spotřebitele vodítkem při nákupu. Kde je logo Klasa, tam je také kvalita,“ vysvětluje záměr Klasa ostrovů Jitka Rambousková, ředitelka pověřená řízením odboru pro marketing SZIF. Klasa ostrovy jistě uvítají i spotřebitelé, kteří se chtějí zapojit do soutěže

„Stolujte celý rok zdarma“. V soutěži, ve které se sbírají obaly, etikety či víčka z výrobků se značkou Klasa, lze totiž vyhrát kompletní sortiment výrobků se značkou Klasa, který v současné době čítá více než 1300 výrobků. Již za 10 obalů získá prvních 60 tisíc soutěžících dřevěné prkénko s kuchyňským nožem.

(Agroweb)

Ceny

Ceny ovoce v 31. až 35. kalendářním týdnu 2006

Ovoce	Ceny	
	Pěstitelské	Spotřebitelské
JABLKA tuzemská		
letní	9 - 15	15 - 25
James Grieve V	11 - 12	
I.	8 - 11	12,90 - 23
JABLKA dovoz		
letní		14,90 - 36,90
Golden Del. I.		16 - 39,90
Granny Smith I.		24,90 - 44,90
Jonagold I.		18 - 34,90
OSTATNÍ OVOCE		
Hrušky tuzemské	8 - 16	17,90 - 25
dovoz		24,90 - 44,90
Citrony		23,90 - 28
Pomeranče		16,90 - 32,90
Banány		17,90 - 29,90
Vinné hrozny bílé		19,90 - 44,90
modré		19,90 - 49,90
Meruňky tuzemské	10 - 20	30 - 35
dovoz		39,90- 74,90
Švestky tuzemské	8 - 15	14 - 26
dovoz		14,90 - 29,90
Broskve tuzemské	8 - 20	20 - 29
dovoz		27,90 - 59,90
Nektarinky tuzemské	16 - 18	25 - 29
dovoz		29,90 - 49,90
Blumy tuzemské		
dovoz	8 - 10	34,90 - 49,90
Grapefruit žluté		24,90 - 32,90
červené		24,90 - 59,90
Kiwi		3,90 - 6,90

Smutná sdělení

Předsednictvo VČOU oznamuje smutnou zprávu, že dne 29.7. 2006 zemřel člen VČOU pan ing. Miroslav Jakubík ve věku 60 let.

Čest jeho památce.

In memoriam - Ing. Jiří Vondráček, CSc

Dne 11. srpna 2006 zemřel ve svém bydlišti v Ostroměři ve věku nedožitých 82 let vynikající výzkumník, šlechtitel a ovocnář pan Ing. Jiří Vondráček, CSc. Narodil se 9. prosince 1924 v Mladé Boleslavi v rodině středoškolského profesora. Po absolvování střední odborné školy vystudoval Zemědělsko lesnickou fakultu ČVUT v Praze – Dejvicích. Svou odbornou praxi zahájil ve Výzkumných ústavech zahradnických v Průhonicích, v tamním ovocnickém oddělení. Zde byl zaměstnán od roku 1948 do roku 1951, kdy přešel do nově založeného Výzkumného ústavu ovocnářského v Holovousích, kde později působil jako vedoucí oddělení genetiky a šlechtění až do roku 1972. Na začátku 60. let absolvoval dálkově vědeckou aspiranturu na Přírodovědecké fakultě Karlovy univerzity v Praze. V roce 1972 musel z politických důvodů z Holovous odejít a přešel do Šlechtitelské ovocnářské stanice v Těchobuzicích, kde zastával do r. 1984 funkci samostatného šlechtitele. V letech 1985-1992 pracoval znovu v Holovousích jako výzkumný pracovník v oblasti šlechtění. V posledních letech svého života až do doby svého vážného onemocnění pomáhal svému synovi v rozvoji soukromé ovocnářské farmy v Drahorazi u Kopidlna.

Ing. Vondráček patřil v České republice mezi první výzkumné pracovníky v oblasti ovocnářství, kteří ve svých pokusech uplatňovali moderní metody vědecké práce zahrnující exaktní definování podmínek, použití kontrol, opakování a statistické vyhodnocení. S použitím těchto postupů se mu podařilo vyvrátit řadu dogmat a šlechtitelských pověr, které k nám v 50. letech pronikly s tehdy módním mičurinismem a „lidovým“ výzkumničím. Měl mimořádný smysl pro badatelskou práci i preciznost a také díky systematickému studiu zahraniční literatury ve své specializaci získal značné znalosti, takže patřil v Evropě mezi uznávané špičkové odborníky. Téměř po celou dobu své profesní kariéry se snažil potírat ignorantství a lajdáctví těch pohodlných, avšak často také doplácel na zášť těch méně úspěšných.

Ing. Vondráček byl v Holovousích odpovědným řešitelem 18 výzkumných úkolů (nyní projektů), které všechny úspěšně dokončil obhajobou závěrečných zpráv. Své výsledky uveřejnil v 50 původních vědeckých pracích. Kromě toho napsal nejméně 80 článků do odborných časopisů a novin. Byl dále spoluautorem několika knih včetně Naučného slovníku zemědělského a Zahradnického slovníku. Byl dlouholetým členem řady poradních orgánů a institucí – např. Vědecké rady při VŠÚO Holovousy, Šlechtitelské rady pro ovocné plodiny bývalého s.p. Oseva, Šlechtitelské rady VHJ Sempra, Virologické komise Mze, Sekce terminologie v ovocnictví při ČSAZV a řady dalších.

K jeho nejvýznamnějším výsledkům patří vypracování zón vhodnosti pro pěstování ovocných plodin na území České republiky, vyhodnocení světového sortimentu jabloní z hlediska citlivosti vůči chorobám, stanovení dědičnosti této odolnosti ve vybraných potomstvech jabloní, charakteristiky juvenilní fáze a možnosti jejího ovlivnění u jabloní, výsledky studia opylovacích a oplodňovacích poměrů u jabloní, studium krajových odrůd třešní, vyhodnocení

světových sortimentů slivoní, třešní a višní, vypracování klasifikátorů pro odrůdy jabloní a komplexní rozpracování metod radiačního šlechtění u jabloní a třešní. Značnou pozornost věnoval také prověřování pravosti odrůd širokých sortimentů odrůd všech druhů velkého ovoce, které jsou v současné době základem udržovaného genofondu ovocných druhů v ČR. Řadu neznámých nebo nepravých položek se mu v rámci tohoto dlouholetého ověřování podařilo identifikovat a také odstranit nemálo dřívějších duplicit.

Neméně úspěšný byl ing. Vondráček i ve své šlechtitelské práci. „Jeho“ odrůda třešně, dříve nazývaná Těchlovická II a nyní již všeobecně známá jako Kordia, se v současnosti pěstuje prakticky na celém světě a je považována za jednu z nejkvalitnějších odrůd třešně vůbec. Tuto odrůdu našel ing. Vondráček v rámci průzkumu krajových odrůd třešní mezi náhodnými semenáči ve výsadbě blízko Těchlovic u Hradce Králové. Stal se jejím prvním hodnotitelem a později vytrvalým propagátorem. Další unikátní odrůdu třešně vyšlechtil ve svém programu radiačního šlechtění po ošetření roubov odrůdy Napoleonova gama zářením. Vyselektovaný mutant slabého růstu nazval Büttnerova kompakt, neboť tento název považoval u této u nás rozšířené odrůdy za původní. Během svého působení na šlechtitelské stanici v Těchobuzicích dále vyšlechtil odrůdu slivoně Těchobuzická a višně Samor a Morsam. Jako šlechtitel je také spoluautorem 7 odrůd jabloní, z nichž radiomutant Lord Lambourne červený je asi nejznámější. K nejvýznamnějším jeho šlechtitelským výsledkům však patří hrušně. U nich původní hybridní materiál nakřížil a předběžně selektoval v hybridních sadech v Holovousích a později jej společně s ing. J. Boumou dohodnocoval v Těchobuzicích. Jedná se o následující odrůdy: Beta, Delta, Erika, Jana, Jizera, Konvert, Laura, Monika, Morava, Vila, Vladka a Vonka.

Všichni, kteří jsme jej znali, na něho budeme s úctou vzpomínat.

Ing. Jan Blažek, CSc., VŠÚO Holovousy s.r.o.

Aktuality

Sledujte webové stránky Ovocnářské unie ČR a SISPO !

www.ovocnarska-unie.cz

www.sispo.cz

Stránky jsou pravidelně aktualizovány.

Obsahují adresáře, archiv Zpravodaje, metodiky integrované ochrany, směrnice, seznamy odrůd, přihlášky, pozvánky, informace o dotacích, legislativu, výsledky výzkumu, odkazy a další informace.